

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 C

2 **maximumscore 1**

een filosofische inslag / aandacht voor vrouwen / psychologisch inzicht /
belangstelling voor het irrationele
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

*Geen scorepunt toekennen wanneer als antwoord is gegeven 'Euripides
was een vrouwenhater'.*

3 **maximumscore 3**

a

- τιμή (regel 336)

1

b

- analogie(-argumentatie/-redenering)

1

c

- Dionysus moet (door jou/ons) vereerd worden.
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

4 **maximumscore 1**

(Τῆς σῆς <δ>) ἀνοίας (τόνδε τὸν) διδάσκαλον (regel 345)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 3**a**

- twee van de volgende antwoorden: 2
 - Cadmus noemt Pentheus ‘kind/(klein)zoon’ / ($\tilde{\Omega}$) παῖ (regel 330).
 - De huiselijke beeldspraak (in regel 331) benadrukt de familieband.
 - Cadmus benadrukt (in regel 336) de familie-eer.
 - Cadmus vertelt (in de regels 337-340) het voorbeeld van zijn andere kleinzoon / van Pentheus’ neef (Actaeon).

b

- De grootvader wordt slechts verbaal aangevallen; van de theoloog worden de spullen vernield / de theoloog wordt bedreigd met vernieling van zijn spullen. / De grootvader wordt niet gestraft; de theoloog wordt (hard/wel) gestraft. / De theoloog wordt beschouwd als de schuldige; de grootvader als (domme) volger 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij b het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

6 maximumscore 1

Cadmus wenkt Pentheus naar zich toe. / Cadmus probeert Pentheus een krans (van klimop) op te zetten. / Cadmus houdt een klimopkrans omhoog. Of woorden van overeenkomstige strekking.

7 maximumscore 3

- Οὐ (regel 343); Cadmus 1
- Τῆς (regel 345); Teiresias 1
- Οἶ (regel 352); de vreemdeling / Dionysus 1

Opmerkingen

- Voor elk deel van het antwoord geldt: het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.
- Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘Οὐ (regel 343)’ geen Grieks woord geciteerd is.
- Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘Τῆς (regel 345)’ als antwoord is gegeven ‘Στειχέτω (regel 346)’.

8 maximumscore 1

(ὄς) ἐσφέρει νόσον καινήν γυναιξὶ καὶ λέχη λυμαίνεται / (ὄς) ἐσφέρει νόσον καινήν γυναιξὶ / (ὄς) λέχη λυμαίνεται (regel 353-354)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Afbeelding 1

9 maximumscore 3

a

- διεσπάσαντο (regel 339) 1

b

- Agaue 1
- Ino en Autoonö 1

Opmerking

Bij b het scorepunt voor het deelantwoord 'Ino en Autoonö' alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

Tekst 2

10 maximumscore 1

θεομαχεῖν (regel 1255)

11 maximumscore 2

a

- (έν) τῶδ' (έν ᾧ καθέστατε) / έν ᾧ καθέστατε (regel 1261) 1

b

- φρονήσασαι (μὲν οἱ ἐδράσατε) (regel 1259) 1

12 maximumscore 3

a

- Cadmus stelt vragen aan Agaue / laat Agaue zich concentreren op zintuiglijke waarneming / laat Agaue naar de hemel kijken.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

b

- (regel) 1272 1

c

- (regel) 1267 1

Opmerking

Bij c niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven '(regel) 1270'.

Vraag	Antwoord	Scores
13	<p>maximumscore 1</p> <p>naar het zaaien van drakentanden door Cadmus (waaruit een groep mannen / Echion groeide) / naar het stichtingsverhaal van Thebe Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
14	<p>maximumscore 2</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoofd <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juist aan het gezicht zou Agaue Pentheus kunnen herkennen Of woorden van overeenkomstige strekking. 	<p>1</p> <p>1</p>
15	<p>maximumscore 1</p> <p>ὥς γ' ἔφασκον (αἰ θηρώμεναι) (regel 1278)</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'ὥς ἔφασκον (αἰ θηρώμεναι) (regel 1278)'.</i></p>	
16	<p>maximumscore 1</p> <p>Πενθέως is gescheiden van κάρα; zo is Pentheus' hoofd gescheiden van (de rest van) zijn lichaam. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer alle drie de onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>	
17	<p>maximumscore 1</p> <p>personificatie/litotes</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'apostrofe'.</i></p>	
18	<p>maximumscore 2</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • De godheid voelde zich / was beledigd <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pentheus en Actaeon zijn op dezelfde plek gestorven. / Pentheus is gestorven op dezelfde plek (als) waar Actaeon door zijn honden is verscheurd. / Pentheus en Actaeon zijn beiden op de Cithaeron gestorven Of woorden van overeenkomstige strekking. 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
19	<p>maximumscore 1 op het imperfectum (Ἐκερτόμει) Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
20	<p>maximumscore 1 τῶν πάρος φρενῶν (regel 1270)</p>	
21	<p>maximumscore 2</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alleen de/alle vrouwen (en Teiresias en Cadmus) waren in bacchische geestvervoering (en dus niet de hele stad) <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met zijn overdrijving (dat de hele stad in bacchische geestvervoering was) maakt hij aan Agaue duidelijk dat zij niet als enige buiten zinnen was (en dat dat dus vergeeflijk was) <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
22	<p>maximumscore 1 Het woord φίλατον/liefste in het Grieks is een bijvoeglijke bepaling bij / hoort bij σῶμα/lichaam; 'lieve' in de vertaling is een bijvoeglijke bepaling bij / hoort bij 'zoon'. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
<p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>		
23	<p>maximumscore 1 Agaue zou een antwoord moeten krijgen op haar vraag in regel 1300 (want Cadmus kan dat geen onbelangrijke vraag vinden). / Agaue zou niet zomaar zonder antwoord te krijgen op haar vraag in regel 1300 doorgaan met haar vraag in regel 1301 (want die vragen hebben niet direct met elkaar te maken). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
24	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Beoordelingsmodel voor de vertaling

25	Kolon 25 (regel 890)	
	maximumscore 1	
	Αἶνω σε,	
	Ik prijs jou	
26	Kolon 26 (regel 890)	
	maximumscore 1	
	Μενέλα΄,	
	Menelaus	
	Μενέλα΄ Menela΄/Menelae	0
27	Kolon 27 (regel 890)	
	maximumscore 2	
	εἰ κτενεῖς δάμαρτα σήν.	
	als je je/jouw echtgenote zult doden	
	Niet fout rekenen: κτενεῖς je doodt	0
	εἰ dat / (om te zien) of	1
	δάμαρτα σήν de echtgenote	1
	δάμαρτα σήν een echtgenote (van jou)	0

Vraag	Antwoord	Scores
<p>28</p>	<p>Kolon 28 (regel 891) maximumscore 1 Ὅρα·ν δὲ τήνδε φεῦγε, (Maar/En) pas ervoor op om naar deze/die (vrouw) / haar te kijken</p>	
	<p>Niet fout rekenen: ὁράω zien</p>	
<p>29</p>	<p>Kolon 29 (regel 891) maximumscore 2 μή σ' ἔλη πόθω. (op)dat ze je niet grijpt/treft/verover/betover met (een) verlangen (naar haar) / door (jouw/de) begeerte (naar haar)</p>	
	<p>Niet fout rekenen: μή zodat niet</p>	
	<p>Niet fout rekenen: μή ἔλη laat zij niet grijpen</p>	
	<p>Niet fout rekenen: πόθω met/door haar liefde (voor jou) / met/door haar</p>	
	<p>verlangen/begeerte (naar jou)</p>	
	<p>(op/zo)dat verlangen naar haar / haar liefde jou niet grijpt</p>	1
	<p>ἔλη vertaald met bedrijvende of lijdende vorm tweede persoon enkelvoud</p>	0
	<p>ἔλη vertaald met als onderwerp 'hij'</p>	0
	<p>πόθος gemis</p>	0
<p>30</p>	<p>Kolon 30 (regel 892) maximumscore 2 Αἶρεῖ γὰρ ἀνδρῶν ὄμματ', Want ze grijpt/treft/verover/betover de ogen/blik / het oog van (de) mannen</p>	
	<p>Want ze grijpt/treft/verover/betover (de) mannen met haar blik/oog/ogen</p>	0
	<p>Αἶρεῖ vertaald met als onderwerp 'hij'</p>	0
	<p>Wanneer ook ἔλη in kolon 29, hier niet meer aanrekenen.</p>	
<p>31</p>	<p>Kolon 31 (regel 892) maximumscore 1 ἐξαιρεῖ πόλεις, (ze) verwoest/verover steden</p>	
	<p>ἐξαιρεῖ niet vertaald als vorm van ἐξαιρέω</p>	0
	<p>ἐξαιρεῖ vertaald met als onderwerp 'hij'</p>	0
	<p>Wanneer ook ἔλη in kolon 29 en/of Αἶρεῖ in kolon 30, hier niet meer aanrekenen.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
<p>Kolon 32 (regel 893)</p> <p>32 maximumscore 1</p> <p>πίμπρησιν οἴκους· (ze) steekt huizen in brand</p>	<p>πίμπρησιν vertaald met als onderwerp 'hij', ook indien verzwegen na 'hij' bij een vorige persoonsvorm Wanneer ook in kolon 29 en/of 30, hier niet meer aanrekenen. Wanneer niet in kolon 29 en niet in kolon 30, maar wel in kolon 31, hier nogmaals aanrekenen.</p>	0
<p>Kolon 33 (regel 893)</p> <p>33 maximumscore 1</p> <p>ὥδ' ἔχει κηλήματα. zo zijn haar verleidingskunsten / is haar verleidingskunst</p>	<p>Niet fout rekenen: zo heeft zij verleidingskunsten / zulke verleidingskunsten / zo'n verleidingskunst heeft ze Wanneer de bezitter van de κηλήματα in de vertaling als mannelijk is weergegeven, hiervoor 1 scorepunt in mindering brengen. Wanneer in kolon 29, 30, 31 of 32 een persoonsvorm vertaald is met als onderwerp 'hij', voor het bovenstaande en voor de vertaling(en) met 'hij' samen slechts een maximum van 2 scorepunten in mindering brengen.</p>	
<p>Kolon 34 (regel 894)</p> <p>34 maximumscore 2</p> <p>Ἔγώ νιν οἶδα, καὶ σύ, Ik ken haar, jij ook / en jij (ook)</p>	<p>νιν hen νιν hem Wanneer in kolon 29, 30, 31 of 32 een persoonsvorm vertaald is met als onderwerp 'hij', of in kolon 33 de bezitter van de κηλήματα in de vertaling als mannelijk is weergegeven, voor die vertaling(en) en 'νιν hem' samen slechts een maximum van 2 scorepunten in mindering brengen. σύ jou</p>	0 0 0

Vraag	Antwoord	Scores
35	<p>Kolon 35 (regel 894) maximumscore 1 χοί πεπονθότες. (en) ook degenen / en degenen die haar/het meegemaakt hebben / die (schade) (onder/door haar / eronder/erdoor) geleden hebben / die het ervaren hebben (kennen haar)</p> <p>Vertaald als lijdend voorwerp bij οἶδα (kolon 34) Wanneer ook σύ (kolon 34) is vertaald als lijdend voorwerp bij οἶδα (kolon 34), hier niet meer aanrekenen.</p>	0
36	<p>Kolon 36 (regel 895-896) maximumscore 2 Μενέλαε, φροίμιον μὲν ἄξιον φόβου τόδ' ἐστίν· Menelaus, dit/dat is (werkelijk/wel) een angstaanjagend begin / een angst/paniek waard(ig)/verdienend begin / dit/dat begin verdient (werkelijk/wel) angst / is (werkelijk/wel) angstaanjagend / angst waard(ig)</p> <p>Μενέλαε Menelae Wanneer ook in kolon 26 (Menela'/Menelae), hier nogmaals aanrekenen. ἄξιος passend bij ἄξιος opwegend tegen / billijk/voldoende/goedkoop</p>	1 1 0
37	<p>Kolon 37 (regel 896-897) maximumscore 2 (kolon 38) γὰρ (kolon 38) βία πρὸ τῶνδε δωμαίων ἐκπέμπομαι. ik word immers met geweld/kracht voor deze tent(en) geroepen / naar buiten gestuurd</p> <p>Niet fout rekenen: βία met tegenzin / tegen mijn zin/wil Niet fout rekenen: τῶνδε δωμαίων dit (gevangenen)kamp βία tegen hun zin/wil ἐκπέμπομαι niet vertaald met lijdende vorm</p>	0 0
38	<p>Kolon 38 (regel 896) maximumscore 1 ἐν (kolon 37) χερσὶ προσπόλων σέθεν in/door de handen/armen van dienaren van jou / van jouw dienaren</p> <p>Niet fout rekenen: πρόσπολος dienares χεῖρ (krijgs)macht/geweld/menigte</p>	0

Vraag	Antwoord	Scores
39	<p>Kolon 39 (regel 898) maximumscore 2 Ἄτὰρ σχεδὸν μὲν οἶδά σοι μισουμένη, En/Maar ik weet (wel) bijna zeker / (wel) min of meer / ik weet, denk ik, (wel) dat ik door jou gehaat word</p>	
	<p>Niet fout rekenen: σοι μισουμένη dat ik bij/voor jou gehaat ben οἶδά μισουμένη ik weet dat ik gehaat werd/was οἶδά μισουμένη ik wist dat ik gehaat werd/was</p>	<p>0 1</p>
40	<p>Kolon 40 (regel 899) maximumscore 1 ὅμως δ' ἐρέσθαι βούλομαι· en/maar toch wil ik (je) vragen</p>	
41	<p>Kolon 41 (regel 899-900) maximumscore 2 γνῶμαι τίνες Ἑλλησι καὶ σοὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι; welke / wat voor meningen/oordelen over mijn leven hebben de Grieken en jij / zijn er bij de Grieken en (bij) jou / wat/hoe zijn de meningen/oordelen bij de Grieken en (bij) jou over mijn leven</p>	
	<p>Niet fout rekenen: γνῶμαι τίνες Ἑλλησι καὶ σοὶ wat/hoe zijn de meningen/oordelen van de Grieken en (van) jou vertaald als vragende bijzin bij kolon 40 γνώμη verstand</p>	<p>1 0</p>
	<p>De woorden Οὐκ εἰς ἀκριβὲς ἦλθεν zijn voorvertaald met: Er was geen verschil van mening</p>	
42	<p>Kolon 42 (regel 901-902) maximumscore 2 ἀλλ' ἅπας στρατὸς κτανεῖν ἐμοί σ' ἔδωκεν, maar het leger heeft in zijn geheel / maar het hele leger heeft het aan mij overgelaten/toegestaan jou te doden / jou aan mij (terug)gegeven om (je) te doden</p>	
43	<p>Kolon 43 (regel 902) maximumscore 1 ὄνπερ ἠδίκηεις. die jij (namelijk) / omdat jij mij onrechtvaardig behandelde</p> <p>omdat jij onrechtvaardig handelde ὄνπερ niet vertaald met als antecedent ἐμοί (kolon 42)</p>	<p>0 0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
44	<p>Kolon 44 (regel 903) maximumscore 2 Ἐξεστιν οὖν πρὸς ταῦτ' ἀμείψασθαι λόγῳ, Is het (mij) nu/dan/tenminste toegestaan/mogelijk (in reactie / met het oog) daarop / op die woorden/zaken te antwoorden met een woord/opmerking</p> <p>Niet fout rekenen: ἀμείψασθαι λόγῳ (een woord) te antwoorden / (een) weerwoord te geven Niet fout rekenen: λόγος pleidooi geen inversie toegepast en bovendien geen vraagteken geplaatst πρὸς ταῦτ' bovendien λόγῳ van horen zeggen / in schijn/theorie λόγος elke andere betekenis dan 'horen zeggen / schijn/theorie/woord/opmerking/pleidooi' of een synoniem daarvan</p>	<p>1 0 0 1</p>
45	<p>Kolon 45 (regel 904) maximumscore 1 ὡς οὐ δικάίως, (kolon 46), θανούμεθα; om duidelijk te maken dat ik ten onrechte / niet rechtmatig/terecht gedood zal worden / zal sterven</p> <p>Niet fout rekenen: θανούμεθα ik word gedood / ik sterf δικαίως ik, een rechtvaardige δικαίως vroom/welopgevoed</p>	<p>0 0</p>
46	<p>Kolon 46 (regel 904) maximumscore 1 ἦν θάνω als ik gedood zal worden / word / zal sterven / sterf</p>	
47	<p>Kolon 47 (regel 905) maximumscore 1 Οὐκ ἐς λόγους ἐλήλυθ', Ik ben niet gekomen/hier voor een gesprek</p> <p>ἐς λόγους voor (een) woord(en)/opmerking(en)/pleidooi(en)/weerwoord(en) ἐς λόγους ἐλήλυθ' ik heb een onderhoud (met jou) (gehad) / ik onderhandel / heb onderhandeld (met jou)</p>	<p>0 0</p>
48	<p>Kolon 48 (regel 905) maximumscore 1 ἀλλά σε κτενῶν. maar om je/jou te doden</p> <p>κτενῶν ik zal doden / ik dood</p>	<p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
49	<p>Kolon 49 (regel 906) maximumscore 1 Ἄκουσον αὐτῆς, Luister naar haar</p> <p>Niet fout rekenen: ἀκούω gehoor geven aan / gehoorzamen</p>	
50	<p>Kolon 50 (regel 906-907) maximumscore 1 μη θάνη τοῦδ' ἐνδεής, Μενέλαε, (op)dat ze niet gedood wordt / zal worden / sterft / zal sterven zonder (enige vorm van) proces, Menelaus</p> <p>Niet fout rekenen: μή zodat niet Μενέλαε Menelae</p> <p>Wanneer ook in kolon 26 (Menela'/Menelae) of kolon 36, hier nogmaals aanrekenen. Wanneer ook in zowel kolon 26 (Menela'/Menelae) als kolon 36, hier niet meer aanrekenen.</p>	0
51	<p>Kolon 51 (regel 907-908) maximumscore 2 καὶ δὸς τοὺς ἐναντίους λόγους ἡμῖν κατ' αὐτῆς. en laat de aanklacht(en) tegen haar aan mij/ons over</p> <p>κατ' elke andere betekenis dan 'tegen' of een synoniem daarvan</p>	0

Bronvermeldingen

tekst 1	Euripides, Bacchae 314-357 vertaling: Ch. Hupperts en W. van Lakwijk, Het masker van Dionysos: Griekse goden, Athens toneel en de invloed hiervan op de Europese cultuur, Amsterdam 1989
afbeelding 1	https://www.jstor.org/stable/43655771?seq=7#metadata_info_tab_contents (bekeken op 22 juni 2020)
tekst 2	Euripides, Bacchae 1248-1315 vertaling: Ch. Hupperts en W. van Lakwijk, Het masker van Dionysos: Griekse goden, Athens toneel en de invloed hiervan op de Europese cultuur, Amsterdam 1989
tekst 3	Euripides, Troades 890-908
vraag 8	Livius, Ab Urbe Condita 39.15.8-9, H.W.A. van Rooijen-Dijkman en F.H. van Katwijk-Knapp, Livius: Sinds de stichting van de Stad, Amsterdam 2005
vraag 11	https://www.trouw.nl/nieuws/schrandereid-is-geen-wijsheid~b3b86682/ (bekeken op 4 december 2019)
vraag 12	https://www.jmouders.nl/psychose-leven-in-een-waan/ (bekeken op 11 december 2019)